

Vuoropuhelua turvepelloista

19.11.2025

Euroopan unionin ennallistamisasetus edellyttää Suomessa merkittäviä toimia turvepeltojen käytössä: jo vuoteen 2030 mennessä 30 % turvepelloista on ennallistettava, josta vähintään neljännes vettämällä (Orasmaa 2025). Tämä tarkoittaa tuhansia hehtaareja turvepeltoja lyhyellä aikavälillä. Samalla turvemaat ovat Suomen maataloudelle ja metsätaloudelle kriittisiä, sillä ne kattavat noin kolmanneksen maapinta-alasta ja sisältävät jopa kaksi kolmasosaa maaperän hiilestä (Maa- ja metsätalousministeriö, 2025). Välitön toimintatarve edellyttää ratkaisujen kiireellistä kehittämistä siten, että ne perustuvat ekologiseen vaikuttavuuteen ja varmistavat paikallisen oikeudenmukaisuuden sekä käytännön toteutettavuuden.

Turvemaiden kestävän käytön osaamisklusteri on vastannut haasteeseen kokoamalla yhteen maanomistajat, asiantuntijat ja viranomaiset avoimeen vuoropuheluun.

Lokakuussa 2025 Euroopan unionin osarahoittama Turvemaiden kestävän käytön osaamisklusterin aktivointi- ja koordinaatiohanke (TUKKA) järjesti kolme maanomistajien pyöreän pöydän tilaisuutta Ylihärmässä, Jalasjärvellä ja Halsualla. Tilaisuuksissa pellonomistajat ja asiantuntijat kohtasivat turvepeltoretkien merkeissä.

Halsuan keskustelutilaisuuden turvepeltokohde (kuva: Jaakko Liinamaa, 2025).

Maanomistajien näkökulma esiin

Paikallisten maanomistajien kokemukset ja huolet nousivat vahvasti esille tilaisuuksissa. Turvepellot ovat monille viljelijöille välttämättömiä tuotantoalueita, erityisesti karjatilojen nurmiviljelyssä. Siksi ennallistamistoimien vaikutukset koetaan konkreettisesti: mitä tapahtuu tilan tuotannolle ja taloudelle, jos osa pelloista otetaan pois viljelystä? Epäselvyydet vaikeuttavat sekä arjen päätöksiä että halukkuutta investoida peltoihin tilanteessa, jossa ennallistamisvelvoitteet lähestyvät.

Taloudelliset kysymykset nousivat toistuvasti esille keskusteluissa. Maanomistajat pohtivat, millainen kompensaatio voisi korvata mahdollisen sadonmenetyksen ja siitä seuraavat kerrannaisvaikutukset tilan talouteen. Turvemaiden arvo on jo laskenut: pankit suhtautuvat varauksella turvemaiden vakuusarvoon, mikä vaikeuttaa viljelijöiden lainansaantia ja voi nostaa lainojen korkoja. Turvepeltojen hehtaarihinnat ovat laskussa Etelä-Pohjanmaalla, ja ostajia on harvassa.

Keskustelua herätti myös vettämisen käytännön toteutus turvepelloilla: jos alueella ei luonnostaan esiinny seisovaa vettä, toimenpiteet ovat usein turhia. Lisäksi pumppaukseen perustuvat kosteikot edellyttävät jatkuvaa rahoitusta, mikä tekee niiden ylläpidosta kallista. Turvepeltojen vettäminen onnistuu vain maatalouskäytöstä poistetuilla lohkoilla, jos vettä on riittävästi ilman pumppausta eikä naapureille aiheudu haittaa. Tämä on kuitenkin haastavaa alueilla, joilla turvepeltoja ei ole poistunut tuotannosta, kuten Keski-Pohjanmaalla. Lisäksi Pohjanmaan maakunnissa sarkajaon jälkeinen tilusrakenne aiheuttaa merkittäviä haasteita.

Haasteista huolimatta maanomistajat toivat esiin myös ratkaisuideoita ja toiveita yhteistyöstä. Keskusteluissa kannatusta sai ajatus “maanvaihtopankista” tai tilusjärjestelyistä, joilla viljelijöille voitaisiin tarjota korvaavaa peltoalaa ennallistettavaksi esitettävien turvepeltojen tilalle. Myös säätösalaojitus nostettiin esille ratkaisuna turvepeltojen ennallistamisessa. Suomessa noin 30 000 hehtaaria salaojitusta pitäisi uusia vuosittain, mutta nykyinen tahti on vain 5 000 hehtaaria, mikä on johtanut miljardin euron korjausvelkaan (Ruuska, 2024). Salaojien kunnostaminen säätösalaojiksi yhdistettynä ennallistamiseen mahdollistaisi korjausvelan purkamisen ja samalla edistäisi ilmasto- sekä monimuotoisuustavoitteita.

Ministeriön valmistelutyö tarvitsee vuoropuhelua

Maa- ja metsätalousministeriö valmistelee parhaillaan kansallista ennallistamissuunnitelmaa, joka on laadittava elokuuhun 2026 mennessä. Ministeriö on alkutalven 2025 aikana hakenut ratkaisuja ja linjauksia tiiviillä aikataululla. Lokakuussa ministeriö julkaisi pohjaesityksen turvepellon määritelmäksi ja järjesti yhdessä ELY-keskusten valtakunnallisen ilmastoyksikön ja Maaseutuverkoston kanssa Tulevaisuuden turvemaat -kiertueen (28.10.–6.11.), jonka tavoitteena oli esitellä ennallistamissuunnitelman toimia sekä kerätä viljelijöiden ja sidosryhmien ratkaisuehdotuksia. Tilaisuuksiin osallistui yli 200 henkilöä.

Tilaisuuksissa todettiin muun muassa, ettei yksi ratkaisu sovellu kaikille alueille, minkä vuoksi

maakuntatasolla toivottiin joustoa kansalliseen suunnitelmaan. Lisäksi korostettiin, että Euroopan unioni ei rahoita ennallistamista suoraan, vaan varat on löydettävä kansallisesti. Keskusteluissa ehdotettiin valtion aktiivisempaa roolia, esimerkiksi tiettyjen alueiden ostamista ennallistamistarkoituksiin tai selkeiden tukimallien ja riskinjakomekanismien luomista, jotta maanomistajat eivät jäisi yksin taloudellisten riskien kanssa.

Ministeriön turvepeltokiertueen tilaisuus Parkanossa (kuva: Marjastiina Teixeira, 2025).

On selvää, että ministeriön valmistelutyö hyötyy laajasta keskustelusta. Alustavaa turvepeltomääritelmää ei ole lyöty lukkoon, vaan sitä työstetään edelleen yhdessä asiantuntijoiden ja alueellisten toimijoiden kanssa. Tällainen vuorovaikutteinen valmistelu on ratkaisevan tärkeää, jotta ennallistamisasetuksen toimeenpano voidaan sovittaa käytäntöön siten, että sekä ilmastotavoitteet että ruoantuotannon jatkuvuus turvataan.

Klusteri sillanrakentajana

Turvemaiden kestävän käytön osaamisklusteri on luotu juuri tällaista haasteiden yhteensovittamista varten. Vuonna 2023 perustettuun klusteriin kuuluu laaja joukko organisaatioita. Jäsenistö muodostuu monialaisesta joukosta maa- ja metsätalousalan toimijoita, elintarvikealan yrityksiä, koulutus- ja tutkimusorganisaatioita, aluekehittäjiä ja ympäristötoimijoita. Klusterin kantavana ajatuksena on siirtyminen osaoptimoinnista monioptimointiin, jossa taloudellinen, ekologinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys pyritään huomioimaan yhtäaikaisesti ratkaisuja etsittäessä. Tavoitteena on yhdistää tutkittu tieto ja käytännön kokemus sekä vahvistaa paikallista osallisuutta turvemaiden käytön kehittämisessä.

Osaamisklusteria pyörittävän Turvemaiden kestävän käytön osaamisklusterin aktivointi- ja koordinaatiohankkeen (TUKKA) vetäjät ovat kiertäneet kentällä, kuunnelleet maanomistajia ja tuoneet näiden ääntä kuuluviin niin alueellisella kuin valtakunnallisella tasolla. Hanke toimii aktiivisesti myös ministeriön suuntaan: kootut johtopäätökset ja kentän viestit on toimitettu ennallistamissuunnitelman kansallisille

valmistelijoille, jotta päätöksenteossa olisi käytettävissä tuoreinta tietoa ruohonjuuritasolta.

Aiheesta pidettiin myös esitys ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston (ARENE) kestävän ja vastuullisen TKI-toiminnan ryhmän webinaarissa 10.11.2025, jossa syvennyttiin osallisuuden ja oikeudenmukaisuuden vahvistamiseen kestävyysviestinnän keinoin. Klusterin näkyvimpänä saavutuksena onkin ollut oikeudenmukaisuuden lisääminen kestävyysmuutoksessa.

Klusteri on ylläpitänyt aktiivista keskustelua somessa ja mediassa; esimerkiksi Turvemaiden kestävä käyttö -LinkedIn-sivulla jaetaan ajankohtaista tietoa turvemaista. Tavoitteena on varmistaa, että ratkaisut turvemaiden haasteisiin perustuvat laajaan tietopohjaan ja eri osapuolten tarpeiden ymmärtämiseen.

Miksi vuoropuhelu on juuri nyt niin tärkeää?

Turvemaaklusteri kannustaa kaikkia kiinnostuneita tutustumaan hankkeen koostamiin esitysmateriaaleihin ja ottamaan kantaa niiden sisältöihin. Materiaalit tarjoavat tiiviin tietopaketin turvepeltoihin liittyvästä keskustelusta: ne sisältävät faktatietoa (esim. turvemaiden määrät, ennallistamistavoitteet), koosteen viljelijöiden ja maanomistajien näkemyksistä sekä kiteytyksen niistä kysymyksistä, joihin kaivataan vastauksia. Samoja ajatuksia on noussut esiin myös maa- ja metsätalousministeriön omissa tilaisuuksissa. Turvepeltokeskustelussa kyse on ilmastotavoitteiden saavuttamisesta, mutta myös ruokaturvasta, taloudesta ja maaseudun elinvoimasta.

Vuoropuhelu ei ole pelkkää kuulemista, vaan yhteiskehittämistä. Kehittäjät tuovat keskusteluun ideoita ja esimerkkejä käytännöistä, jolloin turvepeltoviljelijät voivat arvioida niiden soveltuvuutta omiin olosuhteisiinsa. Samalla viljelijät nostavat esiin käytännön haasteita, joihin hallinto ja kehittäjät etsivät ratkaisuja omista näkökulmistaan. Näin syntyy vuorovaikutteinen prosessi, jossa eri osapuolet rakentavat ratkaisuja yhdessä.

Tämä artikkeli on kirjoitettu osana Euroopan unionin osarahoittamaa, JTF-rahoitteista Turvemaiden kestävän käytön osaamisklusterin aktivointi- ja koordinaatiohankketta (TUKKA) jota toteuttavat Suomen metsäkeskus, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius, Seinäjoen ammattikorkeakoulu ja Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti.

Lisätietoa hankkeesta: Turvemaiden kestävän käytön osaamisklusterin aktivointi- ja koordinaatiohanke (TUKKA) – Turvemaiden kestävän käytön osaamisklusteri**Marjastiina Teixeira**
agrologi (AMK), AmO, projektipäällikkö
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Teixeira työskentelee Seinäjoen ammattikorkeakoulussa projektipäällikkönä Turvemaiden kestävän käytön osaamisklusterin aktivointi- ja koordinaatiohankkeessa (TUKKA) sekä viestintäasiantuntijana Suonpohjien paikkatietopohjaisen jälkikäytön suunnittelu- ja pilotointihankkeessa (SuoPaikka). Hänen tehtävänään on vahvistaa Turvemaiden kestävän käytön osaamisklusteria erityisesti ruuantuotannon näkökulmasta sekä edistää turvemaihin liittyvän koulutuksen kehittämistä.

Materiaalit

Kooste maanomistajien pyöreän pöydän kokoontumisista sekä turvepeltoretkistä Kauhavan Ylihärmässä, Kurikan Jalasjärvellä ja Halsualla lokakuussa 2025. Koosteen lopussa on lisäksi hanketoimijoiden poimintoja maa- ja metsätalousministeriön Parkanon turvepeltokeskusteluista ja tietoa esimerkkikohteesta turvepellon vettämisestä (Piippola, Oulu).: https://www.turvemaaklusteri.fi/wp-content/uploads/2025/11/Maanomistajafoorumien-TUKKA-hanke-yhteenveto.pdf

Ammattikorkeakoulun rehtorineuvoston (ARENE) järjesti kestävän ja vastuullisen TKI-toiminnan ryhmän webinaarin 10.11.2025, jossa Turvemaiden kestävän käytön osaamisklusteri piti turvepeltokeskustelun osallisuuden ja oikeudenmukaisuuden vahvistamisesta kestävyysviestinnällä: https://www.turvemaaklusteri.fi/wp-content/uploads/2025/11/Osallisuuden-ja-oikeudenmukaisuuden-vahvistaminen-kestavyysviestinnalla-TUKKA-hanke-10.11.2025.pdf

Materiaalit löytyvät Turvemaiden kestävän käytön osaamisklusterin aktivointi- ja koordinaatiohankkeen (TUKKA) ylläpitämän verkkosivun materiaalipankista Materiaalit – Turvemaiden kestävän käytön osaamisklusteri

Lisätietoa MMM:n yhdessä ELY-keskusten valtakunnallisen ilmastoyksikön ja Maaseutuverkoston kanssa järjestämästä Tulevaisuuden turvemaat -kiertueesta (28.10.–6.11.): Tulevaisuuden turvemaat -kiertue saavutti tavoitteensa: ymmärrys ennallistamisesta lisääntyi valmistelijoilla ja sidosryhmillä – Maa- ja metsätalousministeriö

Lähteet

Maa- ja metsätalousministeriö. (2025). *Maaperän kestävä käyttö.*https://mmm.fi/fi/luonto-ja-ilmasto/suot-ja-turvemaat

Orasmaa. T. (2025). Puheenvuoro Tulevaisuuden turvemaat -tilaisuudessa Parkanossa 28.10.2025

Ruuska, M. (30.5.2024). *Salaojituksen korjausvelka on miljardiluokkaa – viljelijät toivovat tukea, mutta valtiolla ei ole rahaa.* Yle. Haettu 15.10.2025. https://yle.fi/a/74-20187089